

Examenbespreking havo maatschappijwetenschappen
Donderdag 24 juni 2021

Het correctievoorschrift van het CvTE is bindend. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Dit verslag is slechts een weergave van de bespreking van het examen en discussie over mogelijke antwoorden.

Aanwezig: 36 docenten

Algemene opmerkingen:

- Examen bevat leuke onderwerpen en een goede spreiding van de gevraagde stof.
- Examen is erg lang en er worden (te) veel details gevraagd.
- Het voorbeeld uit het correctiemodel hoeft niet terug te komen in het antwoord van de leerling. 'Een juist antwoord bevat' moet wel terugkomen in het antwoord van de leerling.

Suggesties voor CvTE:

- Vragen die op elkaar lijken moeten op een eenduidige manier beantwoord worden.
- 'One-hit, one-point-principe' graag consequent(er) toepassen: per onderdeel dat beantwoord moet worden één punt toekennen. Dat is nu niet altijd het geval in het correctiemodel. Nu moeten leerlingen soms 3 denkstappen nemen voor 1 punt, dan weer maar 1 stap voor 1 punt.
- Een deel van de vergadering vindt het gebruik van 'strepen' in de vraagstelling onduidelijk.

Opmerkingen per vraag:

Vraag 3

Er is in de vergadering géén meerderheid om representatie, in afwijking van het correctiemodel op basis van het artikel 3.3 van het correctievoorschrift, goed te keuren. In overleg met de tweede corrector kan men er wel voor kiezen om bij een foutief genoemd kernconcept, maar een juiste redenering, toch één punt toe te wijzen voor de juiste redenering (tweede bolletje).

Vraag 9

Er is géén meerderheid om economische machtsbron goed te keuren.

Vraag 11

De vergadering is verdeeld over welk begrip (betrouwbaarheid of validiteit) gebruikt dient te worden in de vraagstelling. Een meerderheid van de vergadering verzoekt het CvTE in de herziening van het correctiemodel het benoemen van 'validiteit' als juist antwoord met een bijbehorende redenering goed te keuren. Een verruiming van het antwoordmodel is, volgens deelnemende docenten, nodig. De volgende vraag komt uit een discussie binnen de vergadering: wat verstaat het CvTE onder validiteit en wat onder betrouwbaarheid?

→ **Graag aankarten bij CvTE.**

Vraag 14

Een deel van de vergadering geeft aan het verschil tussen kenmerken en elementen of uitgangspunten van de concepten onduidelijk te vinden.

Vraag 15

Zie vraag 14.

Vraag 16

Een deel van de vergadering wijst op een onduidelijke vraagstelling. Het verzoek aan het CvTE om hier nogmaals goed naar te kijken.

Vraag 17

Waarom kan hier maar één punt voor behaald worden? Vraag 16 is op dezelfde manier geformuleerd, maar daar kunnen twee punten voor behaald worden.

Vraag 20

Bij twee op elkaar aansluitende vragen mag het tweede antwoord worden goed gekeurd als dit logisch volgt uit het eerder gegeven foutieve antwoord (Doorredeneren. In lijn met paragraaf 3.3 van de algemene regels ter beoordeling van het examen). Alléén als de beantwoording van de vraag hierdoor té makkelijk wordt mag het niet goed gekeurd worden (in lijn met paragraaf 3.3 van de algemene regels ter beoordeling van het examen.).

Er is breed draagvlak voor de constatering dat de vraagstelling onduidelijk is. Een meerderheid doet het verzoek aan het CvTE is om het laatste deel van de vraag (waar derde punt voor te behalen is) eruit te schrappen.

→ **Graag aankaarten bij CvTE.**

Vraag 25

In de vergadering kwam het gebruik van de injectienaaldtheorie als mogelijk antwoord ter sprake. Dit moet echter als onjuist worden beoordeeld. Deze theorie is achterhaald, staat niet in de syllabus en mag dus niet worden goedgekeurd. Indien een leerling een andere theorie gebruikt dan dat in het correctiemodel wordt genoemd mag in overleg met de tweede corrector op basis van vakinhoudelijke argumenten (paragraaf 3.3 van de algemene regels ter beoordeling van het examen) een punt worden toegekend.

Reactie CvTE/Cito op vragen naar aanleiding van de examenbespreking CE Maatschappijwetenschappen HAVO, tijdvak 2, 2021

Dank voor de toezending van het verslag van de bespreking van het examen maatschappijwetenschappen HAVO. De opmerkingen zullen worden meegenomen bij de constructie van nieuwe centrale examens.

In het verslag is bij twee examenvragen een verzoek aan het CvTE voorgelegd. Hieronder volgt de reactie hierop.

Vraag 11

Wij begrijpen dat deze vraag lastig kan zijn omdat kandidaten juist een redenering over validiteit willen geven. De vraag is echter naar betrouwbaarheid. De vraag toetst of kandidaten weten wat betrouwbaarheid inhoudt en of ze herkennen dat in het onderzoek zoals beschreven in tekst 3 de betrouwbaarheid niet gewaarborgd is.

Uiteraard is een niet betrouwbare meeting ook niet valide.

Aangezien de vraag niet over validiteit gaat, kan het correctiemodel niet in die richting worden aangepast en kunnen er ook geen scorepunten worden toegekend voor een uitleg met validiteit.

We verwijzen naar de [syllabus 2021](#) voor een korte omschrijving van validiteit en betrouwbaarheid.

Vraag 20

We zien onvoldoende argumenten om te kunnen concluderen dat deze vraag onduidelijk is gesteld. Het schrappen van het derde scorepunt benadeelt kandidaten die de vraag juist en volledig hebben beantwoord.

Tot slot willen we opmerken dat we aan vraag 11 en 20 bijzondere aandacht zullen geven in de analyse van de examenresultaten in relatie tot de normering.